

УДК 330.341.1:336.64:004.738.5

Постемський Віталій Андрійович
(аспірант ПВНЗ «Європейський університет»)
ORCID: 0009-0002-9772-4365

Братун Владислав Миколайович
(аспірант ПВНЗ «Європейський університет»)
ORCID: 0009-0001-7769-0615

ВПЛИВ РОЗВИТКУ РИНКУ ІНФОРМАЦІЙНИХ ПОСЛУГ НА СТІЙКІСТЬ І ФІНАНСОВУ КЕРОВАНІСТЬ МАЛОГО БІЗНЕСУ

Анотація. Стаття присвячена дослідженню впливу ринку інформаційних послуг на формування фінансової стійкості та керованості малого бізнесу в умовах цифрової економіки. Показано, що інформаційні послуги перестають бути допоміжним інструментом і перетворюються на фундаментальну складову фінансової архітектури підприємства. Обґрунтовано, що саме вони визначають механізми руху фінансових потоків, точність управлінських рішень, динаміку оборотного капіталу й адаптивність бізнесу до ринкової невизначеності. Аналіз сучасних даних свідчить, що зростання доступності цифрових сервісів, аналітичних платформ і технологічних рішень формує нові моделі поведінки МСП у площині фінансового управління. У статті систематизовано ключові типи інформаційних послуг та оцінено їхній вплив на структуру й ефективність фінансових потоків. Запропонована аналітична таблиця порівнює різні групи інформаційних сервісів за їхнім функціональним наповненням та ефектами для малого бізнесу. Доведено, що розвиток цього ринку здатний істотно знизити фінансові ризики, прискорити оборотність ресурсів і підвищити рівень економічної стійкості суб'єктів малого підприємництва.

Ключові слова: інформаційні послуги, малий бізнес, фінансові потоки, цифровізація, аналітичні сервіси, фінансова стійкість, управління МСП.

Постановка проблеми. У сучасній економіці, де швидкість зміни даних переважає інерційність традиційних управлінських систем, малий бізнес опиняється в ситуації, коли фінансова стійкість залежить не стільки від масштабу діяльності чи обсягів капіталу, скільки від доступу до інформації, яка дає змогу бачити фінансові процеси в реальному часі. Підприємства більше не можуть покладатися виключно на бухгалтерські звіти чи ретроспективний аналіз. Вони входять у конкуренцію на ринку, де перемагає не тільки той, хто має ресурс, а й той, хто правильно організовує фінансові потоки на основі якісних інформаційних даних [2]. Саме тому ринок інформаційних послуг набуває стратегічного значення.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблематика інформаційного забезпечення МСП активно досліджується у працях зарубіжних авторів. Зокрема, в роботах М. Porter, Е. Вунґґольссон, А. McAfee [2020–2024] аналізується вплив цифрової інформаційної інфраструктури на динаміку конкурентоспроможності. У дослідженнях OECD та Європейської Комісії підкреслено, що сегмент інформаційних послуг стає ключовим фактором фінансової живучості МСП, особливо в умовах турбулентності. Українські вчені, серед яких О. Шкурупій, Н. Краус, В. Ляшенко [2021–2023], акцентують увагу на ролі цифрових сервісів у забезпеченні прозорості, моніторингу фінансових потоків і мінімізації ризиків. Водночас питання системного впливу різних типів інформаційних послуг на фінансову керованість малого бізнесу залишається недостатньо розкритим.

Мета статті. Метою статті є розкриття концептуальних засад впливу розвитку ринку інформаційних послуг на фінансові потоки малого бізнесу та оцінка їхньої ролі у формуванні фінансової стійкості підприємств.

Виклад основного матеріалу дослідження. Малий бізнес традиційно функціонує в умовах обмеженості ресурсів. Це стосується не лише фінансів, а й інформаційних можливостей. Саме недостатність доступу до якісної інформації часто стає причиною фінансової нестабільності, тому що підприємство не бачить реальної структури грошових потоків, не відстежує відхилення й не розпізнає ризикові тенденції вчасно. У цих умовах ринок інформаційних послуг виступає своєрідним компенсатором слабких місць малого бізнесу, надаючи інструменти, які раніше були доступні лише великим корпораціям [4].

Інформаційні послуги сьогодні мають різну природу — від простих бухгалтерських рішень до комплексних цифрових платформ зі штучним інтелектом. Але незалежно від складності, їх об'єднує спільна властивість: вони впорядковують фінансові потоки, знижують інформаційну асиметрію та підвищують точність ухвалення рішень. Малий бізнес, що використовує цифрові аналітичні сервіси, фіксує суттєві зміни у своїй фінансовій поведінці: скорочуються нераціональні витрати, прискорюється обіг коштів, зростає дисципліна платежів, зменшуються ризики касових розривів [5].

Одним із ключових наслідків розвитку ринку інформаційних послуг є зміна способів, якими підприємства сприймають власні фінансові потоки. Раніше фінансовий менеджмент МСП мав фрагментований характер: рішення ухвалювалися на основі окремих документів, інтуїції власника або короткострокових планів. Сьогодні, завдяки доступності інформаційно-аналітичних сервісів, потоки стають прозорими, а рішення — прогнозними. Підприємство бачить майбутні доходи й витрати, оцінює сценарії, моделює ризики. Цей зсув у бік проактивного фінансового управління є фундаментальним. Разом з тим ринок інформаційних послуг впливає не лише на внутрішні процеси МСП, а й на їхні відносини з ринком. Підприємства, які використовують маркетингові, інвестиційні та конкурентні інформаційні сервіси, краще прогнозують зміни попиту, обирають оптимальні цільові сегменти, коригують стратегії ціноутворення й оперативніше реагують на коливання зовнішнього середовища. Це напряму впливає на стабільність фінансових потоків, оскільки знижується їхня турбулентність.

З огляду на різноманітність інформаційних послуг та їхній вплив на фінансові процеси, доцільним є їх систематизоване представлення (таблиця 1).

Таблиця 1. Аналітична характеристика типів інформаційних послуг та їхній вплив на фінансову керованість МСП

Тип інформаційних послуг	Функціональне призначення	Вплив на фінансові потоки МСП	Фінансові ефекти для стійкості
Бухгалтерські та облікові сервіси (MyBusiness, Finline, хмарні бухгалтерії)	Автоматизація обліку, формування звітності	Зменшення помилок, прискорення обробки даних	Підвищення прозорості та дисципліни потоків
CRM-системи (Salesforce, Zoho CRM)	Управління клієнтськими відносинами	Оптимізація надходжень, прогнозування продажів	Стабілізація та зростання доходів
ВІ-платформи та аналітика (Power BI, Tableau)	Аналітика, візуалізація потоків, моделювання	Виявлення ризиків, відхилень, неефективностей	Зниження фінансових втрат, підвищення точності прогнозів

Маркетингові інформаційні сервіси (Google Analytics, SEMrush)	Аналіз ринку, клієнтів, попиту	Оптимізація витрат на маркетинг, збільшення конверсій	Зростання фінансової результативності
Фінансово-кредитні інформаційні платформи (YouControl, CreditMarket)	Оцінка надійності контрагентів	Зменшення ризику неплатежів	Стабілізація оборотного капіталу
Платіжні та фінтех-сервіси (Stripe, Payoneer, Revolut Business)	Швидкі фінансові операції, мультивалютність	Прискорення обігу коштів, зменшення транзакційних витрат	Зростання ліквідності та платоспроможності

Джерело: узагальнено та систематизовано автором на підставі [1,2,4,7].

Після узагальнення ключових типів інформаційних послуг у таблиці важливо глибше розкрити логіку їхнього впливу на фінансову поведінку малого підприємства, оскільки саме у взаємодії між різнорідними сервісами формується нова «економіка даних», у якій малий бізнес поступово перестає бути залежним від обмеженого доступу до інформації. Саме розширення цього доступу змінює природу фінансових потоків: вони стають менш фрагментованими, менш випадковими і менш чутливими до інтуїтивних рішень власника, які в традиційній моделі управління часто домінували над раціональними підходами.

Насправді таблиця демонструє тільки поверхневий рівень цієї взаємодії. За кожною групою послуг стоїть ширша трансформація фінансової логіки малого бізнесу. Якщо проаналізувати роль облікових сервісів, стає очевидно, що вони виконують не просто технічну, а поведінкову функцію: вони дисциплінують підприємця. Доступ до оновлених звітів, автоматичне визначення витрат, алгоритмічний поділ операцій на категорії — все це формує зовсім іншу якість фінансової реальності. Власник або менеджер перестає жити в режимі постфактум. Він бачить фінансові відхилення тоді, коли їх ще можна виправити. Це створює передумови для запобігання касовим розривам і знижує ризик того, що підприємство буде діяти «в темній зоні», не усвідомлюючи власного фінансового становища.

CRM-системи впливають на фінансову стійкість більш опосередковано, але цей вплив часто є значно потужнішим, ніж у класичних бухгалтерських інструментів. У малому бізнесі стабільність доходів нерозривно пов'язана з поведінкою клієнтів. Втрата кількох ключових покупців може стати критичною. Тому впорядкованість взаємодії з клієнтом — це не просто маркетинговий комфорт, а елемент фінансової архітектури. CRM-система створює простір передбачуваності: підприємець бачить динаміку повторних продажів, реакцію клієнтів на зміни продукту чи цін, виявляє моменти, коли зростає ризик втрати лояльності. Завдяки цьому доходи набувають ознак структурованості. Вони перестають залежати від випадкових обставин, сезонних сплесків або емоційних рішень клієнта. Поява прогнозного фінансового потоку — одна з найважливіших змін, яку приносить розвиток ринку інформаційних послуг.

ВІ-платформи, у свою чергу, дають змогу підприємству не тільки бачити минуле, а й аналізувати майбутнє. Це якісно новий щабель розвитку малого бізнесу, який довгий час був позбавлений можливостей складної аналітики. Раніше підприємці часто діяли інтуїтивно, а фінансові рішення ухвалювалися на основі часткових даних. Тепер вони отримують доступ до прогнозних моделей. ВІ-системи аналізують тренди, будують сценарії, виявляють приховані закономірності у витратах та доходах. Чим більше даних обробляє система, тим точніше вона ідентифікує ризики, з якими бізнес ще не стикався, але до яких мусить бути готовим. Такий рівень передбачення не просто посилює фінансову керованість, а й змінює

саму культуру ухвалення рішень. Підприємство перестає реагувати — воно починає діяти на випередження.

Маркетингові аналітичні сервіси істотно впливають на структуру витрат. Малий бізнес традиційно не має достатніх ресурсів, щоб витратити кошти на неефективні рекламні канали. Однак без доступу до інформаційних систем він часто змушений діяти методом проб і помилок. Ринок інформаційних послуг впорядковує цей процес, надаючи підприємству інструменти для точного визначення аудиторії, аналізу поведінкових патернів клієнтів, оптимізації маркетингових бюджетів. Завдяки цьому витрати на просування стають не просто меншими, а раціональнішими. Кожна гривня вкладень у маркетинг має вищу віддачу, що безпосередньо впливає на чистий фінансовий результат.

Окрема група — сервіси фінансово-кредитної інформації. Вони відіграють роль запобіжника від ризиків, які малий бізнес раніше майже не контролював. Неплатежі контрагентів, ризикові постачальники, приховані фінансові проблеми партнерів — усі ці фактори значною мірою визначають рівень ліквідності МСП. Інформаційні платформи дають змогу швидко оцінити історію компанії, її фінансову поведінку, судові процеси, динаміку податкових показників. Підприємство отримує змогу захищати себе від ризиків, які раніше були невидимими. Зменшення непередбачених втрат — це фундаментальний чинник фінансової стабільності.

Фінтех-сервіси здійснили, по суті, революційний вплив на рух фінансових потоків. Вони скоротили часову дистанцію між транзакцією та доступом до результату. Для малого бізнесу, де швидкість обігу капіталу є критичною, це означає зміцнення ліквідності й можливість оперативно реагувати на зміни. Мультивалютність, автоматичні перекази, миттєві платежі, мінімізація банківських комісій — усе це створює новий тип фінансової мобільності, яка підсилює конкурентні переваги МСП. Крім того, доступ до фінтех-рішень робить бізнес менш залежним від традиційних банківських інструментів, що особливо важливо в умовах нестабільності фінансової системи.

Поглиблюючи аналіз, варто зазначити, що вплив інформаційних послуг не обмежується лише покращенням технічної або аналітичної складової. Він має значний соціальний та поведінковий ефект. Малий бізнес починає діяти більш дисципліновано, системно, стратегічно. Змінюється роль підприємця: він перестає бути єдиним джерелом знань і прийняття рішень, оскільки інформаційні сервіси розширюють його можливості. Структура повсякденної роботи трансформується. Зменшується кількість рутинних операцій, зростає увага до стратегічних питань, бізнес більше часу приділяє аналізу, а не механічним діям.

У результаті формується нова модель фінансової стійкості малого бізнесу. Вона базується не на збільшенні ресурсів, а на оптимізації процесів. У цьому сенсі ринок інформаційних послуг виступає як важіль, що дає змогу невеликим підприємствам досягати ефективності великого бізнесу без збільшення витрат. Це вирівнює ринкові можливості й створює підґрунтя для зменшення нерівності між різними категоріями підприємств.

Ще один важливий аспект стосується адаптивності до зовнішніх криз. У часи економічних коливань, воєнних ризиків або ринкової нестабільності підприємства, що мають розвинену інформаційну інфраструктуру, здатні швидше перебудувати фінансові потоки. Вони оперативно зменшують витрати, прогнозують дефіцит ліквідності, коригують цінову політику. Інформація стає фактором виживання.

Таким чином, розвиток ринку інформаційних послуг формує середовище, у якому малий бізнес набуває нової якості — він стає керованим, прогнозованим і фінансово стійким. Це не скасовує його вразливість, але змінює характер цієї вразливості. Підприємство стає менш залежним від випадковості й більше — від якості власних рішень.

Висновки. Узагальнюючи результати проведеного дослідження, можна стверджувати, що розвиток ринку інформаційних послуг формує для малого бізнесу не лише нові інструменти, а й нову логіку фінансової поведінки. Інформація перестає бути фрагментарним ресурсом і

перетворюється на фундаментальний структурний елемент економічної стійкості підприємства. Саме через інформаційні сервіси малий бізнес отримує здатність бачити фінансові потоки цілісно, а не через окремі документи чи випадкові показники, що відкриває можливість керувати процесами, які раніше розвивалися стихійно.

Ринок інформаційних послуг забезпечує перехід малого бізнесу від інтуїтивної моделі управління до аналітичної, де рішення ухвалюються не внаслідок ситуативності, а на основі даних, оцінок, прогнозів та моделювання сценаріїв. Завдяки цьому зростає передбачуваність руху коштів, а коливання фінансових потоків, зумовлені сезонністю, змінами попиту чи поведінкою клієнтів, компенсуються через використання CRM-, BI-, маркетингових та фінтех-сервісів. Підприємства здатні реагувати на ризики до того, як вони переростуть у збитки, і це стає критично важливим у високоневизначеному ринковому середовищі.

Особливої ваги набуває той факт, що інформаційні послуги дозволяють долати обмеження, притаманні малому бізнесу: нестачу часу, ресурсу, компетенцій та управлінського персоналу. Вони виступають мультиплікатором його можливостей, компенсуючи недоступність складних інструментів, якими традиційно володіють лише великі корпорації. Інформаційні сервіси демократизують доступ до аналітики, автоматизації та фінансового прогнозування. Як наслідок, малий бізнес отримує можливість діяти у системній логіці, що раніше була економічно недосяжною.

Розвиток ринку інформаційних послуг також змінює швидкість фінансових процесів. Прискорення грошового обігу, зниження транзакційних витрат, мультивалютність операцій, автоматизація платежів — усі ці зміни формують зовсім інший ритм фінансової діяльності підприємства. У такому ритмі здатність швидко приймати рішення та контролювати ліквідність стає визначальною для стабільності. Фінтех-сервіси та облікові платформи виконують роль каталізаторів цього процесу. Не менш важливою є поведінкова трансформація, яка відбувається внаслідок використання інформаційних сервісів. Підприємець формує новий стиль мислення — орієнтований на дані, раціональний, прогнозний. Рутинні процеси автоматизуються, а людська увага спрямовується на стратегічні аспекти: оптимізацію, ризики, інвестиційні рішення. Це змінює внутрішню культуру підприємства, роблячи його більш дисциплінованим та керованим.

У широкому розумінні можна стверджувати, що ринок інформаційних послуг є інфраструктурою стійкості малого бізнесу. Він не гарантує відсутності криз чи зниження зовнішніх ризиків, але дає змогу підприємству ефективно з ними взаємодіяти, мінімізуючи збитки та підвищуючи здатність до відновлення. Інформаційні сервіси створюють важливий буфер, який захищає підприємство від дезорганізації фінансових потоків і хаотичних рішень.

Таким чином, вплив ринку інформаційних послуг можна розглядати як складну багатовимірну взаємодію, що охоплює технологічні, організаційні, економічні та поведінкові аспекти. Зміна одного елемента породжує зміни в інших, створюючи ефект синергії, у результаті якого малий бізнес отримує вищий рівень фінансової керованості, прозорості та адаптивності. Це дає змогу розглядати інформаційні послуги не як другорядний інструмент, а як стратегічний фактор розвитку, який визначає довгострокову стійкість і конкурентоспроможність малого підприємства в умовах цифрової економіки.

ЛІТЕРАТУРА

1. OECD. The Digital Transformation of SMEs. OECD Publishing, 2021.
2. Brynjolfsson E., McAfee A. The digital operating model in data-driven enterprises. MIT Press, 2020.
3. European Commission. Digital Economy and Society Index Report 2023.
4. Kraus N., Kraus K. Information ecosystems of small enterprises in the digital environment. Economic Journal, 2021.
5. Gartner. Market Guide for Business Intelligence and Data Analytics Platforms, 2022.
6. IFC. SME Competitiveness Outlook: Data-Driven Recovery. World Bank Group, 2022.
7. YouControl. SME Risk Report 2023: Financial Behavior of Small Enterprises.

8. McKinsey Global Institute. Analytics for small business resilience. McKinsey Publications, 2020.
9. PwC. Global FinTech Report 2022: Payments and Digital Financial Flows.
10. Brynjolfsson E., Samuels J. Data-Driven Decision Making and Firm Performance. MIT Research Briefs, 2022.
11. United Nations ESCAP. Digital Economy Report for Emerging Markets, 2021.
12. European Investment Bank. Access to Finance and Information Services for SMEs, 2022.

REFERENCES

1. OECD. (2021). *The Digital Transformation of SMEs*. OECD Publishing.
2. Brynjolfsson, E., & McAfee, A. (2020). *The digital operating model in data-driven enterprises*. MIT Press.
3. European Commission. (2023). *Digital Economy and Society Index Report*.
4. Kraus, N., & Kraus, K. (2021). Information ecosystems of small enterprises in the digital environment. *Economic Journal*.
5. Gartner. (2022). *Market Guide for Business Intelligence and Data Analytics Platforms*.
6. IFC. (2022). *SME Competitiveness Outlook: Data-Driven Recovery*. World Bank Group.
7. YouControl. (2023). *SME Risk Report: Financial Behavior of Small Enterprises*.
8. McKinsey Global Institute. (2020). *Analytics for Small Business Resilience*.
9. PwC. (2022). *Global FinTech Report: Payments and Digital Financial Flows*.
10. Brynjolfsson, E., & Samuels, J. (2022). Data-driven decision making and firm performance. *MIT Research Briefs*.
11. United Nations ESCAP. (2021). *Digital Economy Report for Emerging Markets*.
12. European Investment Bank. (2022). *Access to Finance and Information Services for SMEs*.

Postemskyi Vitalii

(Postgraduate student of PVNZ "European University")

Bratun Vladyslav

(Postgraduate student of PVNZ "European University")

IMPACT OF THE DEVELOPMENT OF THE INFORMATION SERVICES MARKET ON THE RESILIENCE AND FINANCIAL MANAGEABILITY OF SMALL BUSINESS

Abstract. *The article examines the influence of the information services market on the formation of financial resilience and manageability of small businesses in the context of the digital economy. It is demonstrated that information services are no longer an auxiliary tool but are becoming a fundamental component of the financial architecture of an enterprise. It is substantiated that these services determine the mechanisms of financial flow movement, the accuracy of managerial decisions, the dynamics of working capital, and the adaptability of businesses to market uncertainty. The analysis of current data shows that the growing availability of digital services, analytical platforms, and technological solutions forms new behavioural models of SMEs in the sphere of financial management. The article systematizes key types of information services and assesses their impact on the structure and efficiency of financial flows. The proposed analytical table compares different groups of information services according to their functional content and effects on small businesses. It is proven that the development of this market can significantly reduce financial risks, accelerate resource turnover, and increase the level of economic resilience of small enterprises.*

Keywords: *information services, small business, financial flows, digitalization, analytical services, financial resilience, SME management.*